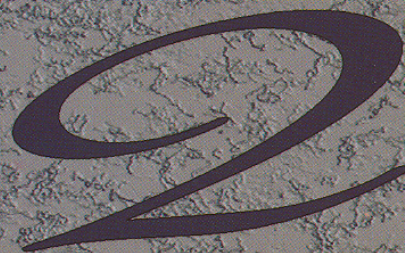

HUMANITIES IN NEW EUROPE

Humanitariniai mokslai naujojoje Europoje

VYTAUTAS MAGNUS UNIVERSITY
VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

HUMANITIES IN NEW EUROPE

2

HUMANITARINIAI MOKSLAI NAUJOJOJE EUROPOJE

SCIENCE AND SOCIETY – MOKSLAS IR VISUOMENĖ

Kaunas, 2007

UDK 009(4)

Hu-103

Editor-in-chief

Atsakingasis redaktorius

Romualdas APANAVIČIUS, Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania

Editorial board

Redaktorių taryba

Deák ANDRÁS, Teleki László Institute, Budapest, Hungary

Ilga APINE, Latvian University, Riga, Latvia

Rev / kun. Marek CHMIELEWSKI, Catholic University of Lublin, Poland

Valentīna LIEPA, Daugavpils University, Latvia

Guido MICHELINI, University of Parma, Italy

Laurent PERNOT, Strasbourg University, France

Waldemar REZMER, Nicolaus Copernicus University, Toruń, Poland

Marian SLOBODA, Charles University in Prague, Czech Republic

Peter TAME, Queen's University Belfast, Northern Ireland

Editors

Redaktoriai

Renata ENDZELYTĖ (Lithuanian)

Vaida KAMUNTAVIČIENĖ (History)

Asija KOVTUN (Literature, Russian)

Sigitas LŪŽYS (Linguistics)

Nemira MAČIANSKIENĖ (Linguistics, English)

Irena MIKLAŠEVIČ (Polish)

Aurelija MYKOLAITYTĖ (Literature)

Andzej PUKSZTO (Polish)

Dalia SENVAITYTĖ (Folklore)

Rasa VARSACKYTĖ (History)

Ingrida Eglė ŽINDŽIUVIENĖ (Literature)

Supported by the Vlada Ava Saudargas support fund to Faculty of Humanities at Vytautas Magnus University

Paremta Vlada Ava Saudargas paramos VDU Humanitarinių mokslų fakultetui lėšomis

The issue presents the papers on the research of the problems in history, literature, folklore, rhetoric and linguistics

ISBN 978-9955-12-290-6

© Vytautas Magnus University, 2007

© Romualdas Apanavičius, 2007

Contents – Turinys

SCIENCE AND SOCIETY – MOKSLAS IR VISUOMENĖ

ISSUES IN THE HUMANITIES IN NEW EUROPE

HUMANITARINIŲ MOKSLŲ NAUJOJOJE EUROPOJE PROBLEMOS

- Romualdas Apanavičius*. HUMANITIES IN NEW EUROPE: ON THE PROBLEM OF INTEGRATION AND PRESERVING NATIONAL PECULIARITIES 11
Humanitariniai mokslai Naujojoje Europoje: integracijos ir nacionalinių ypatumų išlaikymo problema 25
- Peter Tame*. ROMAIN GARY'S NEW EUROPE: EDUCATION EUROPÉENNE . . . 27
Romain Gary Naujoji Europa: europietiškas auklėjimas 33
- Laurent Pernot*. RHETORIC AND DEMOCRACY: SOME LITTLE KNOWN STAGES IN THE RECEPTION OF DEMOSTHENES 34
Retorika ir demokratija: menkai žinomi Demostenio pripažinimo aspektai . . 47
- Nemira Mačianskienė*. QUALITATIVE APPROACHES TO LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE 48
Kokybinė anglų kaip užsienio kalbos mokymosi samprata 62
- Эльвира Исаева*. О НЕКОТОРЫХ НЕДОСТАТКАХ ДВУЯЗЫЧНЫХ ЛЕКСИКОГРАФИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ ЛАТВИИ 63
About Some Drawbacks in Bilingual Lexicographical Editions in Latvia 69
- Waldemar Rezmer*. POLSKA HISTORIA WOJSKOWA PO 1989 ROKU 70
Military History of Poland after 1989 83
- Alec Charles*. SLAVOJ ZIZEK AND ALFRED HITCHCOCK: AN UNLIKELY ALLIANCE? 84
Славой Жижек и Альфред Хичкок: невероятный альянс? 92
- Asta Balčiūnaitienė, Larisa Voronova*. CULTURAL STUDIES IN A NEW CONTEXT: IS THIS A HORSE OF A DIFFERENT COLOR? 93
Kultūros studijos nauju kontekstu: ar naujas pavadinimas įvardija naują turinį? .103

<i>Zbigniew Karpus, Henryk Składanowski.</i> LITWA I STOSUNKI POLSKO-LITEWSKIE W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO ORAZ WSPÓŁCZESNYCH POLSKICH PROGRAMACH I PODRĘCZNIKACH DO NAUCZANIA HISTORII W SZKOLE ŚREDNIEJ	104
Lithuania and Polish-Lithuanian Relationships in Programs and History Textbooks of Polish Comprehensive and Secondary Schools	117
STATE AND SOCIETY: HISTORY AND PRESENT DAY – VALSTYBĒ IR VISUOMENĒ: ISTORIJA IR NŪDIENA	
<i>Aleksander Anikowski.</i> WPŁYW IDEOLOGII NA STANOWISKO ZAKONU KRZYŻACKIEGO PODCZAS PROCESÓW KANONICZNYCH Z POLSKĄ I LITWĄ W XIV I XV WIEKU	118
Influence of the Ideology on the Position of Teutonic Order during the Canonical Trials with Poland and Lithuania in the 14th and 15th centuries	124
<i>Наталья Белоус.</i> ВЛИЯНИЕ ВИЛЬНЮССКОЙ МАГДЕБУРГИИ НА СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ САМОУПРАВЛЕНИЯ В КИЕВЕ (КОНЕЦ XV – ПЕРВАЯ ПОЛОВИНА XVI В.)	125
Influence of Vilnius Magdeburgia on the Formation and Development of Self-government in Kyiv: the End of the 15th – First Half of the 16th centuries	134
<i>Waldemar Chorążyczewski.</i> JĘZYKI ŻYCIA PUBLICZNEGO W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKO-LITEWSKIEJ: MIĘDZY POLITYKĄ A UŻYTECZNOŚCIĄ	136
Language of Public Life in Polish-Lithuanian Commonwealth: Between Policy and Usefulness	144
<i>Rafał Wójcik.</i> THE ART OF MEMORY AT CRACOW ACADEMY AT THE TURN OF THE SIXTEENTH CENTURY	145
Sztuka pamięci w Akademii Krakowskiej na przełomie XV i XVI wieku	155
<i>Dorota Michaluk.</i> PRZEMIANY ŚWIADOMOŚCI HISTORYCZNEJ: UNIA LUBELSKA W OCENIE POLSKIEJ I BIAŁORUSKIEJ HISTORIOGRAFII	156
Changes in the Historical Consciousness: Union of Lublin in Polish and Belorussian Historiography	170
<i>Krzysztof Syta.</i> ARCHIWA SZLACHTY POLSKIEJ I LITEWSKIEJ W XVI–XVII WIEKU: GENEZA, PODOBIENSTWA I RÓŻNICE	171
Archives of Polish and Lithuanian Noblemen in the 16th – 17th Centuries: Genesis, Similarities and Differences	181
<i>Michał Klimecki.</i> FORMOWANIE POLSKIEJ GRANICY WSCHODNIEJ W LATACH 1918–1921: ASPEKTY POLITYCZNE I WOJSKOWE	182
Formation of Polish East Border in 1918–1921 Years: Political and Military Aspects	199

<i>Bernaras Ivanovas</i> . LITHUANIAN LEFT-WING PARTIES AND ANTI-SEMITISM IN THE 1930's	.200
Lietuvos kairiųjų partijų pažiūris į žydų tautinę mažumą ketvirtajame XX a. dešimtmetyje	207
<i>Indrė Karčiauskaitė</i> . LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA IR PILIETINĖ VISUOMENĖ – RIBINIS ATVEJIS?	.208
Lithuanian Catholic Women Organization and Civil Society – the Marginal Case?	217
<i>Ирена Саленице</i> . СОВЕТСКИЕ ВОИНЫ ГЛАЗАМИ РУССКИХ ЖИТЕЛЕЙ ВОСТОЧНОЙ ЛАТВИИ: 40-Е ГОДЫ XX ВЕКА	.218
Soviet Soldiers from the Perspective of Russians in Eastern Latvia: the 1940's	.228
<i>Linas Tatarūnas</i> . SOVIETŲ LIETUVOS ŽYDAI: 1944–1976 METŲ EMIGRACIJOS PROBLEMA	.229
Jews of Soviet Lithuania: Problem of Emigration in 1944–1976	.236
<i>Marytė Černelienė</i> . LIETUVIŲ ŠVIETIMAS LENKIJOJE 1952–2000 METAIS	.237
Education of Lithuanians in Poland in 1952–2000	.255
<i>Dorota Degen</i> . TRANSFORMACJA RYNKU KSIĄŻKI W POLSCE PO 1989 ROKU	256
Conversion in the Books' Market in Poland after 1989	.264
<i>Jacek Gzella</i> . KONCEPCJE POLITYKI ZAGRANICZNEJ KONSERWATYSTÓW POLSKICH W OKRESIE TRANSFORMACJI PAŃSTWA PO 1989 ROKU	.265
Conception of Foreign Policy of Polish Conservatives during the Transformation of the State after 1989	.273
<i>Grażyna Gzella</i> . TRANSFORMACJA PRASY POLSKIEJ PO 1989 ROKU	.274
Transformation of Polish Press after the Year 1989	.282
<i>Beata Stachowiak</i> . POTRZEBY EDUKACYJNE MIESZKAŃCÓW OBSZARÓW WIEJSKICH W DOBIE SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO	.283
Requirements of Rural Residents in the Epoch of Electronic Society	.289

STUDIES ON LITERATURE AND FOLKLORE – LITERATŪROS IR FOLKLORO TYRIMAI

<i>Maija Burima</i> . SEMANTICS OF SPATIAL MODELS IN THE 19 TH CENTURY END AND 20 TH CENTURY BEGINNING LITERATURE: ON THE BASE OF LATVIAN AND NORWEGIAN LITERATURE	.290
Семантика пространственных моделей конца XIX – начала XX века: на материале латышской и норвежской литературы	.298

<i>Алина Романовска. ДВОЙНИЧЕСТВО: ГОФМАН – ДОСТОЕВСКИЙ – АУСТРИНЬШ</i>	299
Structure of the Doubles: E. T. A. Hoffman – F. Dostoyevsky – A. Austrinš	310
<i>Tatjana Bicjutko. A JOURNEY OF DISCOVERY: NARRATIVE STRATEGIES IN PETE MCCARTHY'S MCCARTHY'S BAR</i>	311
Путешествие в открытие: нарративные стратегии в книге Пита МакКарти «Бар МакКарти»	319
<i>Regina Koženiauskienė. VIR BONUS: RETORINĖ TRADICIJA AR LŪŽIS?</i>	320
<i>Vir bonus: a Rhetorical Tradition or a Breakthrough?</i>	327
<i>Armelle Séité-Salaün. RHETORIC AND MODERNITY</i>	328
Retorika ir modernumas	336
<i>Ilze Kačāne. EXOTIC ATTRIBUTES IN OSCAR WILDE'S WRITING</i>	337
Экзотическая атрибутика в творчестве О. Уайльда	345
<i>Анна Станкевичя. РОМАН АЛЕКСАНДРА ГРИНА «КОЛЬЦО НАМЕЯ» В КОНТЕКСТЕ НЕОРОМАНТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ: ТРАНСФОРМАЦИИ МОТИВОВ ЦАРСТВЕННОГО И ПРОКЛЯТОГО ЗОЛОТА</i>	346
Alexander Greene's Novel <i>The Ring of Namey</i> in the Context of the Literature of Neo-Romanticism: Transformations of Images of 'the Gold of Kings' and 'the Cursed Gold'	355
<i>Linas Selmistraitis. TEMPORAL PECULIARITIES OF THE TEXT STRUCTURE IN THE SHORT NOVEL SULA BY TONI MORRISON</i>	356
Laiko raiškos ypatumai T. Morrison romano <i>Sula</i> tekste	364
<i>Ingrida Eglė Žindžiuvienė. THE PICTURE OF LITHUANIA IN STEPHAN COLLISHAW'S NOVELS</i>	365
Lietuvos įvaizdis Stephan Collishawo romanuose	374
<i>Inga Litvinašienė. SOCIOLOGINIAI ASPEKTAI ANNIE ERNAUX KŪRYBOJE</i>	375
Sociological Aspects in the Work of Annie Ernaux	384
<i>Бронислава Кербелите. РЕГЛАМЕНТИРОВАНИЕ ОБЫЧАЕВ В НАРОДНЫХ СКАЗАНИЯХ</i>	385
Regulations of Customs in Folk Legends	392
<i>Аста Вишинскайте. ВЛИЯНИЕ СНОВИДЕНИЙ НА ЛЮДЕЙ: НА ОСНОВЕ ЛИТОВСКИХ И ЛАТЫШСКИХ УСТНЫХ НАРРАТИВОВ</i>	393
Dream Effect on People in Lithuanian and Latvian Oral Folklore	399
<i>Аушра Каваляuskене. СИМВОЛИКА РОЗЫ / КРАСНОГО ЦВЕТКА В ЛИТОВСКИХ НАРОДНЫХ ПЕСНЯХ</i>	400
Symbol of the Rose in Lithuanian Folk Songs	410

<i>Aušra Zablene.</i> СОХРАНЕНИЕ ИДЕНТИЧНОСТИ И САМОСОЗНАНИЯ: ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ФОЛЬКЛОРНЫХ АНСАМБЛЕЙ ЛИТВЫ	.411
Preservation of Identity and Consciousness: Activity of Folklore Ensembles in Lithuania	.418
<i>Reda Šatūnienė.</i> AESTHETISATION OF LEISURE: ELEMENTS OF PERFORMANCE IN ELECTRONIC MUSIC PARTIES	.419
Эстетизация досуга: элементы перформанса на вечеринках электронной музыки	.424

PROBLEMS IN CONTEMPORARY LINGUISTICS – ŠIUOLAIKINĖS KALBOTYROS KLAUSIMAI

<i>Vilma Bijeikienė, Andrius Utkā.</i> GENDER-RELATED LINGUISTIC STEREOTYPES IN LITHUANIAN PARLIAMENTARY DISCOURSE	.425
Vyrų ir moterų lingvistiniai stereotipai parlamentiniame diskurse	.432
<i>Anna Gálisová.</i> METAMORPHOSES OF SLOVAK (AND CZECH) ARGOT IN THE 20 TH CENTURY	.433
Métamorphoses de l'argot slovaque (et tchèque) au cours du 20 ^{ième} siècle	.438
<i>Joanna Szerszunowicz.</i> IDIOMS AS A REFLECTION OF THE ETHNIC AND CULTURAL IDENTITY	.439
Die Idiome als das Spiegelbild der ethnischen und kulturellen Identität	.447
<i>Ewa Konefał.</i> KILKA SŁÓW O TRANSFERZE ROSYJSKICH NEOLOGIZMÓW PRASOWYCH NA JĘZYK POLSKI	.448
Rusų spaudos neologizmai lenkiškai	.456
<i>Dalia Eigirdienė.</i> SENOJI INDOEUROPIEČIŲ TEKSTILĖS LEKSIKA LIETUVIŲ TARMĖSE	.457
Ancient Indo-European Textile Vocabulary in Lithuanian Dialects	.464
<i>Guido Michellini.</i> 1666 M. NAUJŲ GIESMIŲ KNYGŲ IR JŲ PERSPAUSDINIMŲ ISTORINIS KONTEKSTAS	.465
Historical Context of the Hymnal <i>Naujos giesmių knygos</i> of 1666 and its Reprints	470
<i>Галина Питкевич.</i> НЕОПРЕДЕЛЁННЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ В РУССКОМ И ЛАТЫШСКОМ ЯЗЫКАХ	.471
Indefinite Pronouns in the Russian and the Latvian Languages	.479
<i>Daina Kazlauskaitė, Jūratė Andriuškevičienė.</i> LE RÔLE DES TECHNIQUES DE L'INFORMATION ET DE LA COMMUNICATION DANS L'ENSEIGNEMENT DES LANGUES ÉTRANGÈRES	.480
Neue Medien im Fremdsprachenunterricht	.490

<i>Sanita Lazdiņa</i> . DIFFERENT APPROACHES IN GRAMMAR ACQUISITION . . .	.491
Atškirīgi viedokļi par gramatikas apguvi	.501
<i>Neringa Lūžienė, Sigitas Lūžys</i> . AKADEMINIS DAUGIAKALBIŠKUMAS: PASIRINKIMAS IR MOTYVACIJA	.502
Academic Multilingualism: Choice and Motivation	.508
<i>Nemira Mačianskienė, Virginija Tuomaitė</i> . THEORETICAL PHILOSOPHICAL BACKGROUND OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND LEARNING AND LANGUAGE COMPETENCE ASSESSMENT AT TERTIARY LEVEL . . .	.509
Teorinis filosofinis užsienio kalbų mokymo ir mokymosi bei kalbinės kompetencijos vertinimo aukštojoje mokykloje pagrindimas	.521
<i>Linda Straume</i> . DISCOURSAL MODIFICATIONS OF PHRASEOLOGICAL UNITS: A PROBLEM TO STUDENT AND TEACHER	.522
Дискурсные модификации фразеологических оборотов: задача для студента и преподавателя	.531
<i>Virginija Tuomaitė, Beata Miniotienė</i> . UNLOCKING TECHNOLOGY IN LANGUAGE INSTRUCTION: PROBLEMS AND SOLUTIONS	.532
Informacinių ir komunikacinių technologijų panaudojimas mokant užsienio kalbą: problemos ir sprendimai	.542

Beata STACHOWIAK
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Potrzeby edukacyjne mieszkańców obszarów wiejskich w dobie społeczeństwa informacyjnego

Adnotacja: proces tworzenia się społeczeństwa informacyjnego jest już zaawansowany, chociaż rezultaty nie są w pełni zadawalające. Pojawiło się wiele publikacji, ale wciąż niewiele miejsca poświęca się potrzebom mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego. Nie można o tym zapominać, gdyż stanowią oni 37% obywateli Polski. Przygotowanie mieszkańców wsi odbiega od reszty społeczeństwa zarówno w zakresie wykształcenia jak i wyposażenia gospodarstw domowych w sprzęt i dostęp do Internetu. Technologie dostępne w społeczeństwie wiedzy niosą zagrożenia, ale i duże możliwości, gdyż dają dostęp do baz wiedzy, e-administracji, kształcenia na odległość, czy też e-medycyny. Oferują ponadto możliwość telepracy, rozwoju agroturystyki, tworzenia giełd produktów rolnych. Dlatego też należy przygotować mieszkańców obszarów wiejskich do aktywnego życia w społeczeństwie informacyjnym.

Celem artykułu jest ukazanie potrzeb mieszkańców wsi w dobie tworzenia się społeczeństwa informacyjnego w Polsce, a także pokazanie możliwości jakie niosą nowe technologie dla mieszkańców wsi.

Obiektem badania są obszary wiejskie w zakresie potrzeb ich mieszkańców w kontekście tworzenia się społeczeństwa informacyjnego.

Rezultaty uzupełnienie wiedzy dotyczącej procesu tworzenia społeczeństwa informacyjnego w Polsce.

Słowa kluczowe: społeczeństwo informacyjne, edukacja, e-technologie.

Wstęp

Zmiany zachodzące w społeczeństwie dotyczą zarówno obszarów miejskich, jak i wiejskich. Szczególnie interesujące są przemiany zachodzące w zakresie potrzeb edukacyjnych. Jak wskazują badania prowadzone w Polsce (5) potrzeby edukacyjne obywateli wzrastają, jednym z determinantów jest niewątpliwie proces tworzenia i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Celem tego artykułu jest ukazanie potrzeb mieszkańców wsi w dobie tworzenia się społeczeństwa informacyjnego w Polsce, a także pokazanie możliwości jakie niosą nowe technologie dla mieszkańców wsi.

Spółeczeństwo informacyjne w skrócie

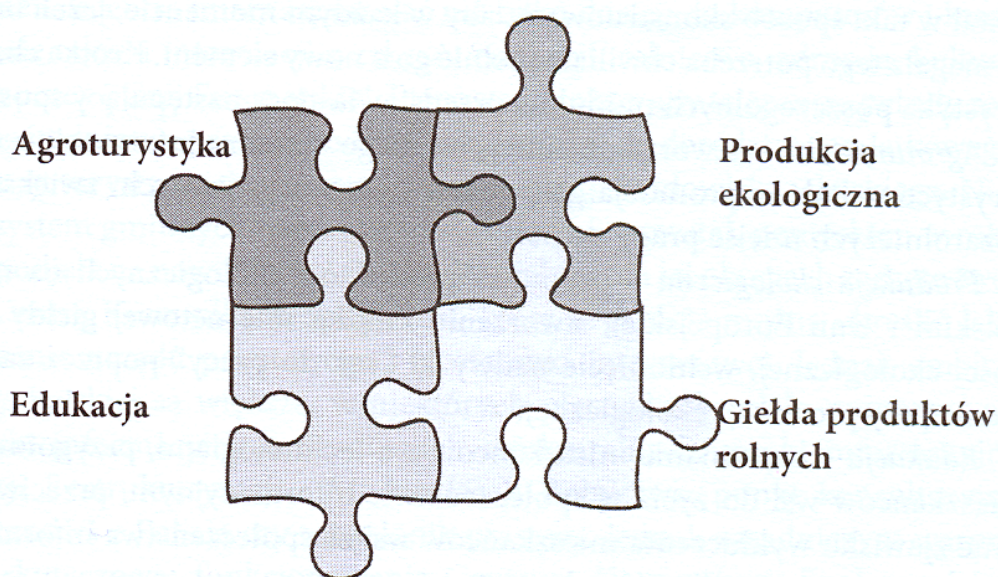
Problematyka społeczeństwa informacyjnego jest obecna w wielu publikacjach, w Polsce zaczęto o niej mówić w połowie lat dziewięćdziesiątych, a ściślej w 1996 roku – kiedy to opublikowano dokument pt. „Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wstęp do założeń polityki Państwa” (3), sygnowany przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji. Od tego momentu proces, aczkolwiek powolny, tworzenia społeczeństwa informacyjnego w Polsce stał się faktem. Co prawda pojęcie społeczeństwo informacyjne pojawiło się już na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych, jednakże należy jednak pamiętać że w dokumentach unijnych pojęcie to również zaczęło funkcjonować dopiero w połowie lat dziewięćdziesiątych. Po raz pierwszy pojawiło się w roku 1994, w Raporcie Bangemanna pt. „Europa i społeczeństwo globalnej informacji. Zalecenia dla Rady Europejskiej”. W dokumencie tym zawarto słowa, które odnoszą się do wszystkich państw, a ze względu na ich wagę są bardzo często cytowane, do dnia dzisiejszego. Oto one: „Kraje, które pierwsze wejdą w erę społeczeństwa informacyjnego, zbiorą największe żniwo. To one wyznaczą drogę dla innych. Natomiast te kraje, które będą zwlekać lub podejmą działania połowiczne, mogą w czasie krótszym od dziesięciolecia stanąć w obliczu załamania się inwestycji i kryzysu na rynku pracy” (1). Kraje Unii Europejskiej również były opóźnione w zakresie tworzenia społeczeństwa wiedzy w stosunku do Stanów Zjednoczonych. Od momentu, w którym w Polsce zainicjowano proces tworzenia się społeczeństwa informacyjnego zaszły ogromne zmiany, dotyczą one między innymi rynku telekomunikacyjnego, systemu prawnego, opublikowano wiele dokumentów programowych, podjęto i ukończono – niektóre z pełnym sukcesem – projekty o zasięgu ogólnopolskim. Mam tu na myśli programy: „Pracownia internetowa w każdej gminie”, „Pracownia internetowa w każdym gimnazjum”, „Komputer dla Homera”.

Rozwój społeczeństwa informacyjnego na obszarach wiejskich

Jednakże stosunkowo niewiele uwagi poświęca się problemom mieszkańców wsi w kontekście budowy społeczeństwa informacyjnego, a nie można o tej grupie zapominać, gdyż w Polsce stanowią oni 37% Polaków. W tym momencie należy postawić kilka pytań: Czy polska wieś i jej mieszkańcy są przygotowani do życia w społeczeństwie informacyjnym? Czy są gotowi do stosowania e-technologii na co dzień? Czy system edukacyjny jest przygotowany do tego, aby przeszkolić mieszkańców wsi w zakresie stosowania nowych technologii? Wydaje się, że nie. Powodów takiego stanu rzeczy jest kilka. Po pierwsze, in-

frastruktura telekomunikacyjna nie jest zbyt bogata na terenach wiejskich (2). Po drugie, wiejskie gospodarstwa domowe są rzadziej wyposażone w komputery niż ma to miejsce w mieście (4). Po trzecie, statystycznie rzecz ujmując poziom wykształcenia mieszkańców wsi jest niższy niż mieszkańców miast. Dane statystycznie wskazują na to, iż zaledwie co setne gospodarstwo jest prowadzone przez rolnika z wyższym wykształceniem poniżej 40 roku życia. Istnieje niebezpieczeństwo, że taki stan rzeczy może się utrwalić. A przecież mieszkańcy polskiej wsi muszą przygotować się do życia w społeczeństwie informacyjnym, inaczej może im grozić wykluczenie cyfrowe. Stąd zachodzi potrzeba zorganizowania systemu szkoleń dla mieszkańców wsi, zarówno rolników indywidualnych, jak i innych grup, które można wyodrębnić wśród mieszkańców obszarów wiejskich. Stworzenie systemu szkoleń dla mieszkańców polskiej wsi pociągnie za sobą na pewno pewne koszty, jednak należy to rozpatrywać w kategorii inwestycji, a także walki z bezrobociem – gdyż wykorzystanie nowych technologii może doprowadzić do powstania nowych, nowoczesnych miejsc pracy. System takich szkoleń można stworzyć przy współfinansowaniu z funduszy Unii Europejskiej.

Mieszkańców wsi należy przygotować do stosowania technologii w wielu obszarach, ich wykorzystanie – rozsądne i zamierzone – podniesie komfort życia. Przede wszystkim korzystanie z usług administracji on-line, bankowości internetowej pozwoli na zaoszczędzenie czasu, związanego z wyjazdami. Sieć Internet powinna się stać miejscem promocji gospodarstw

Rys. 1 Części składowe programu e-Rolnik

agroturystycznych, nawiązywania kontaktów z grupami producenckimi, sposobem sprzedaży produktów rolnych na tworzących się giełdach. Ale to nie koniec zastosowań, część mieszkańców wsi mogłaby zostać telepracownikami, może to brzmi w chwili obecnej, dla niektórych osób mało przekonująco, jednak ofert pracy dla telepracowników przybywa. Przewiduje się, iż w Europie w roku 2010 będzie 27 mln telepracowników, jak szacuje Institut of Employment Services. Inne zastosowania to dostęp do baz danych np. z zakresu weterynarii, bibliotek, możliwość kształcenia na odległość. Nie można także zapominać o tym, iż nowe technologie dają także niespotykane dotychczas możliwości osobom niepełnosprawnym. Jednakże, aby w pełni korzystać z tych rozwiązań należy przygotować ludzi, nie pomijając żadnej grupy wiekowej, zawodowej czy społecznej.

Program e-Rolnik

Potrzeby edukacyjne mieszkańców wsi w kontekście tworzenia się społeczeństwa informacyjnego są ogromne. Jest to uwarunkowane przede wszystkim poziomem wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich. Dlatego też, stworzenie ogólnopolskiego programu e-Rolnik może zagwarantować zakończenie sukcesem procesu przygotowywania do życia w społeczeństwie mieszkańców wsi.

Powyższy rysunek pokazuje iż, jest to wieloetapowy i wielopłaszczyznowy program skierowany do mieszkańców wsi, a także małych miasteczek. Który został w taki sposób skonstruowany, aby w każdym momencie, jeżeli będzie wymagała tego potrzeba chwili uzupełnić go o nowy element. Krótka charakterystyka poszczególnych modułów przedstawia się w następujący sposób.

Agroturystyka – stworzenie zintegrowanego systemu informacji o agroturystyce w Polsce, promocja gospodarstw agroturystycznych, zwiększenie pozarolniczych miejsc pracy na wsi.

Produkcja ekologiczna – promocja produktów ekologicznych na rynku polskim i Unii Europejskiej, stworzenie załączka internetowej giełdy żywności ekologicznej, wchłonięcie nadwyżki „rąk do pracy” poprzez zatrudnienie przy produkcji ekologicznej.

Edukacja – zapoznanie mieszkańców z e-technologiami, przygotowanie mieszkańców wsi do życia w społeczeństwie informacyjnym, przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia mieszkańców wsi ze społeczeństwa informacyjnego, stworzenie możliwości telepracy.

Giełda produktów rolnych – dostarczenie producentom żywności płat-

formy, na której będą mogli oferować swoje produkty. Umożliwi to drobnym producentom wyjście poza ograniczony, lokalny rynek.

Moduł e-Edukacja

Przyjrzyjmy się bliżej modułowi Edukacja, gdyż jego funkcjonowanie jest ściśle związane z potrzebami edukacyjnymi mieszkańców terenów wiejskich. Podjęcie działań w obszarze Edukacja zapewniłoby realizację postulatów i celów zawartych w wielu dokumentach sygnowanych przez Parlament oraz Rząd RP. Oto niektóre z nich:

- ◆ przygotowanie Polaków do przemian technologicznych, społecznych i gospodarczych związanych z tworzeniem społeczeństwa informacyjnego;
- ◆ przygotowanie Polaków do wykonywania telepracy;
- ◆ przygotowanie obywateli Polski do korzystania z rozwiązań typu administracja on-line;
- ◆ zapoznanie z istniejącymi już rozwiązaniami typu medycyna on-line;
- ◆ zapobieganie wykluczeniu ze społeczeństwa informacyjnego;
- ◆ zwiększenie liczby obywateli Polski legitymujących się tzw. piśmiennością informatyczną.

Pod koniec lat dziewięćdziesiątych w opublikowanym przez Ministerstwo Gospodarki raporcie „ePolska. Plan działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2001–2006” planowano budowę w gminach tzw. telecentrów. Zgodnie z zapisami w dokumencie „ePolska...” gminne telecentra miały zapewniać nie tylko dostęp do komputerów i Internetu, ale także i informacji z zakresu edukacji, rolnictwa, zdrowia, kultury, rynku pracy i Unii Europejskiej. Planowano także, aby telecentra pełniły rolę biur pośrednictwa pracy, ośrodków szkoleniowych, doradztwa podatkowego, promocji turystycznej czy też miejsca integracji środowiska wiejskiego. Niestety system gminnych telecentrów w Polsce nie powstał, pomysł ten w roku 2004 podjęła na nowo Poczta Polska. W niektórych jej okręgach zaczęto tworzyć Centra Komunikacji Społecznej, które w skrócie można określić jako połączenie urzędu pocztowego i kawiarenki internetowej. Jednak ambicje Poczty Polskiej są większe, w niektórych placówkach udało poszerzyć się o punkt informacyjny o funduszach strukturalnych, punkt informacyjny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, punkt konsultacyjny społeczności z Policją czy też salonik prasowy. Jednak zasadniczym warunkiem skutecznego funkcjonowania Centrum Komunikacji Społecznej jest przygotowanie pracowników, mogłoby się ono odbywać w ramach interdy-

scypinarnych studių podyplomowych. Celem tych interdyscyplinarnych studių podyplomowych byłoby przygotowanie pracowników CKS, czyli Centrum Komunikacji Społecznej do wypełniania następujących zadań. Oto niektóre z nich:

- ◆ prowadzenie konsultacji dla rolników indywidualnych np. w ramach tworzenia elektronicznej giełdy towarów rolniczych;
- ◆ organizowanie szkoleń dla rolników indywidualnych;
- ◆ pomoc przy tworzeniu biznesplanów dla rolników poszukujących dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu;
- ◆ organizowanie prelekcji dla społeczności wiejskiej;
- ◆ podnoszenie swoich kwalifikacji w zakresie korzystania z oprogramowania wspierającego rolników;
- ◆ współpraca w tworzeniu Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej;
- ◆ wspomaganie rolników, czy też grup producenckich w działaniach np. sprzedaży towarów ekologicznych;
 - ◆ budowa prezentacji multimedialnych, serwisów internetowych;
 - ◆ integrowanie lokalnych środowisk;
 - ◆ współpraca z organizacjami z UE.

Ważne dla powodzenia projektu jest to, aby pracownicy CKS nie tylko przyjmowali zainteresowanych w swojej siedzibie, ale także aby wychodzili na zewnątrz, do społeczności wiejskich z informacją na temat funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego. Przy organizacji pogadanek i prelekcji można wykorzystać działające na terenach wiejskich organizacje: koła gospodyń wiejskich, OSP i inne. Forma prelekcji wspartej multimedialnym pokazem zakończona pytaniami do prowadzącego pogadankę byłaby efektywną formą prowadzenia zajęć. Tematyka zajęć powinna dotyczyć praktycznych zastosowań ICT w życiu obywateli. Organizacja odczytów byłaby tylko jedną z form przygotowania mieszkańców wsi, pracownicy CKS powinni organizować kursy dla zainteresowanych tą tematyką rolników, wydaje się że w fazie początkowej szkolenia powinny obejmować kursy obsługi komputera. W drugiej fazie problematyka szkoleń powinna dotyczyć usług dla obywateli, które są fundamentalne dla funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego.

W referacie został przedstawiony dokładnie moduł Edukacja – nie bez powodu – powodzenie tej części projektu jest warunkiem koniecznym, aczkolwiek nie wystarczającym do tego, aby sukcesem zakończyły się pozostałe części programu.

Wnioski

1. Badania nad potrzebami edukacyjnymi mieszkańców obszarów wiejskich powinny być prowadzone w sposób ciągły, gdyż potrzeby te ulegają zmianie, a ich dynamika staje się coraz szybsza.
2. Równie ważnym jest także zaplanowanie właściwych działań oraz zapewnienie odpowiednich środków finansowych.
3. Wśród działań podejmowanych przez samorzady, instytucje państwowe oraz stowarzyszenia powinny znaleźć się:
 - ◆ współpraca samorządów;
 - ◆ współpraca sąsiedzka między państwami;
 - ◆ korzystanie z funduszy Unii Europejskiej;
 - ◆ ciągła ewaluacja programów skierowanych do mieszkańców obszarów wiejskich;
 - ◆ informowanie o programach skierowanych do mieszkańców obszarów wiejskich w mediach.

Przypiski

1. Bangemann M. *The Europe and the global informatic society*, Luxemburg, 1994.
2. „Diagnoza 2003”: Dane z raportu wskazują na to, że 16% mieszkańców wsi deklarowało dostęp do sieci Internet, dla porównania w miastach powyżej 500 tys. wskaźnik ten osiągał 42%.
3. *Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, Społeczeństwo informacyjne w Polsce – Wstęp do formułowania założeń polityki Państwa*, Warszawa, 1996.
4. *Ośrodek Badania Opinii Publicznej (TNS OBOP)*
5. *Wyniki badań można m.in. znaleźć na stronach // <http://www.diagnoza.com> czy też <http://www.tns-global.pl/>.*

Beata Stachowiak

REQUIREMENTS RURAL RESIDENTS IN THE EPOCH OF ELECTRONIC SOCIETY

S u m m a r y

The demands of rural residents in Poland have not been properly examined. There are 37% of countryside residents in Poland. The status of rural residents is not as high as that of other groups of the society what concern education and the attitude to the Internet. The improvement of the situation involves the better cooperation of municipalities and state, the usage of European funds, the steady evaluation of programs of electronic education of rural residents and the widespread information about such programs.